

**Strategia działań wychowawczych,
zapobiegawczych i interwencyjnych
wobec młodzieży zagrożonej uzależnieniem
w Zespole Szkół Ekonomicznych
im. Mikołaja Kopernika w Kielcach**

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 382)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 1356)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 124)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz.U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz.U. Nr 26, poz. 226)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 maja 2013 zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. z 2013r., poz. 560, tom 1).

Za realizację Strategii odpowiedzialni są wszyscy pracownicy Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach, a koordynatorem działań jest dyrektor szkoły.

1. Systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli.

W Zespole Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia. Działania w tym zakresie prowadzone są w ramach realizacji:

- Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- zajęć edukacyjnych – zgodnie z obowiązującą podstawą programową
- konkursów z zakresu edukacji prozdrowotnej
- współpracy z: pielęgniarką szkolną, Komisariatem Policji III w Kielcach
- godzin z wychowawcą
- imprez sportowych i rekreacyjnych
- akcji informacyjnych w ramach realizacji programów profilaktycznych
- zebrań z rodzicami
- spotkań indywidualnych i grupowych z pedagogiem szkolnym oraz pielęgniarką szkolną
- spotkań ze specjalistami/praktykami w zakresie profilaktyki zdrowotnej
- wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

2. Działalność informacyjna.

Działalność informacyjna obejmuje upowszechnianie wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli wiedzy na temat:

- szkodliwości środków lub substancji, których używanie łączy się zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do uzależnień
- dostępnych form pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem
- możliwości rozwiązywania problemów powodujących powstawanie uzależnień
- skutków prawnych związanych z naruszeniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, alkoholizmowi i ustawie antynikotynowej.

Upowszechnienie tej wiedzy następuje poprzez:

- realizowanie konkursów i akcji profilaktycznych na terenie szkoły
- motywowanie uczniów do udziału w pozaszkolnych imprezach, akcjach i konkursach o tematyce profilaktycznej
- opracowywanie gazetek o tematyce profilaktycznej
- wykorzystanie filmów o tematyce profilaktycznej
- rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami mające na celu przekazywanie informacji na temat zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi
- przeprowadzanie zajęć o tematyce profilaktycznej przez przedstawicieli Policji, Straży Miejskiej, spotkania ze specjalistami terapii uzależnień, uzależnionymi
- edukację rodziców

- opracowywanie i udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących zagadnień profilaktycznych dla uczniów, rodziców i nauczycieli
- edukację nauczycieli – przekazywanie informacji na temat szkoleń i warsztatów.

3. Zadania pracowników szkoły w zakresie pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

1) Dyrektor szkoły:

- a) realizuje zadania wynikające ze Statutu Szkoły
- b) monitoruje i odpowiada za realizację strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych
- c) na bieżąco informowany jest przez wychowawców, nauczycieli i innych pracowników szkoły o podejmowanych przez nich działaniach wynikających z realizacji strategii
- d) podejmuje stosowne decyzje tak, aby każda interwencja była przeprowadzona z zachowaniem praw uczniów, jak i ich rodziców.

2) Nauczyciele i wychowawcy klas:

- a) realizują działania profilaktyczne i interwencyjne określone w Szkolnym Programie Wychowawczo - Profilaktycznym, Procedurach Wychowawczych
- b) systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną, promocję zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród uczniów na godzinach do dyspozycji wychowawcy, na zajęciach pozalekcyjnych, kołach zainteresowań
- c) realizują zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom od środków psychoaktywnych w ramach przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają te zagadnienia
- d) uczestniczą w kursach, szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży oraz sposobów podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniem
- e) wykorzystują zdobytą wiedzę w pracy z młodzieżą i ich rodzicami, informując o szkodliwości środków i substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa oraz może doprowadzić do uzależnienia
- f) wychowawcy klas organizują szkolenia z rodzicami uczniów o charakterze profilaktycznym
- g) wychowawcy klas dokonują diagnozy sytuacji wychowawczej, przejawów zachowań ryzykownych uczniów swojej klasy oraz sytuacji życiowej rodzin dysfunkcyjnych

h) wychowawcy klas i nauczyciele współpracują z pedagogiem szkolnym oraz pielęgniarką szkolną i innymi specjalistami w zakresie realizowania zagadnień profilaktycznych, wychowawczych i edukacji prozdrowotnej.

3) Pielęgniarka szkolna podczas pobytu na terenie szkoły:

a) udziela pierwszej pomocy przedmedycznej na terenie szkoły uczniowi, który wymaga takiej interwencji

b) wzywa pogotowie ratunkowe, jeśli wymaga tego stan zdrowia ucznia

c) powiadamia dyrektora szkoły o każdej interwencji w sytuacji, gdy stwierdzi, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków odurzających

d) współpracuje z pedagogiem w sytuacjach kryzysowych, wymagających udzielenia uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub gdy podejrzewa, że uczeń ma problemy zdrowotne spowodowane zaniedbywaniem stanu zdrowia lub złym odżywianiem.

4) Pracownicy niepedagogiczni – na szkoleniach pracownicy są informowani o sposobach reakcji w sytuacjach zagrożenia i podejrzeń związanych z zażywaniem środków odurzających i spożywaniem alkoholu.

4. Procedury postępowania w sytuacjach zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi.

5. Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

W trosce o prawidłowy rozwój młodzieży na terenie szkoły podejmowanych jest szereg różnorodnych działań wychowawczych, zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych w związku z uzależnieniami oraz innymi sytuacjami zagrożenia. Prowadzone działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki pierwszorzędowej oraz elementów profilaktyki drugorzędowej. Składają się na nie działania:

1. W ramach współpracy z rodzicami w szkole organizowane są:

- klasowe zebrania (tzw. wywiadówki, dni otwarte szkoły)
- konsultacje indywidualne z nauczycielem, wychowawcą
- pedagogizacja rodziców
- punkty konsultacyjne dla rodziców prowadzone przez pedagoga, psychologa, kuratora
- bieżąca współpraca – kontakt telefoniczny, korespondencja
- wspieranie rodziców w sytuacjach trudnych wychowawczo, pomoc w podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom.

2. Współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi wychowanków przyjmuje następujące formy:

- a) wymiany informacji dotyczących postaw wychowanków w odniesieniu do uzależnień
- b) wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo
- c) przekazywanie informacji dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez wychowanków szkoły
- d) pedagogizacja rodziców dotycząca potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, zagrożeń związanych z uzależnieniami, przebiegu rozwoju społecznego, dostępnych form pomocy specjalistycznej
- e) udostępnianie rodzicom informatorów, poradników i materiałów edukacyjnych
- f) zachęcanie rodziców do utrzymywania stałego kontaktu ze szkołą (wychowawcą, pedagogiem, wicedyrektorem)
- g) angażowanie rodziców do współpracy z nauczycielami w zakresie organizowania imprez szkolnych, wycieczek.

6. Aktywny udział młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających alternatywne, wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych.

Zajęcia profilaktyczne prowadzą:

- wychowawcy klas, w oparciu o zadania wychowawcze i profilaktyczne realizowane w ramach godzin wychowawczych w danym roku szkolnym
- nauczyciele przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, w ramach zajęć edukacyjnych
- nauczyciele realizujący wychowanie do życia w rodzinie
- nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia sportowe
- profilaktycy, prowadząc zajęcia profilaktyczne i realizując programy profilaktyczne.

7. Dostosowanie treści i form zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych młodzieży oraz stopnia zagrożenia.

Wybór przekazywanych wychowankom treści oraz stosowanych form pracy odbywa się zgodnie z ich wiekiem, możliwościami intelektualnymi oraz percepcyjnymi. Podejmowane działania uwzględniają potrzeby danej grupy związane ze stopniem zagrożenia uzależnieniem oraz występującymi aktualnie zachowaniami ryzykownymi. Pod uwagę są brane między innymi następujące zagrożenia:

- zagrożenia wynikające z wagarowania
- zagrożenia związane z uzależnieniami
- zagrożenia wynikające z uczestnictwa w ruchu drogowym (w drodze do i ze szkoły)
- zagrożenia związane ze zjawiskiem przemocy i agresji (w szkole i poza nią)
- zagrożenia związane z niehigienicznym stylem życia
- zagrożenia związane z cyberprzemocą
- zagrożenia związane z dyskryminacją.

Oceny sytuacji w tym zakresie dokonuje wychowawca klasy, planując pracę wychowawczą i zapobiegawczą w danym roku szkolnym, uwzględniając informacje uzyskane od innych nauczycieli, wychowawców oraz pedagoga, dokonując okresowej oceny sytuacji wychowawczej w klasie i szkole. Ponadto szkoła podejmuje działania zapobiegawcze poprzez różnorodność form i treści profilaktycznych, organizowanie akcji i imprez o charakterze profilaktycznym oraz zajęć z:

- wychowawcą
- specjalistą do spraw nieletnich
- pedagogiem,
- specjalistami terapii uzależnień

8. Edukacja rówieśnicza

W Zespole Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach edukacja rówieśnicza realizowana jest przez nauczycieli współdziałających z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego.

Formami działania w tym zakresie są między innymi:

- a) organizacja akcji charytatywnych
- b) propagowanie wolontariatu
- c) organizowanie akcji dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom i współdziałanie w imprezach szkolnych
- d) przygotowywanie gazetek ściennych dotyczących problemów nurtujących młodzież
- e) pomoc koleżeńska
- f) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez udział w konkursach prozdrowotnych oraz udział w zajęciach i zawodach sportowych
- g) zajęcia lekcyjne poświęcone problematyce otwartości i tolerancji, praw człowieka oraz istnienia jednostki w społeczeństwie demokratycznym z zachowaniem norm prawnych i społecznych
- h) propagowanie idei edukacji rówieśniczej jako skutecznej drogi rozwiązywania konfliktów i problemów życiowych.

9. Sposoby współdziałania pracowników szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji.

Współpraca z Policją:

- spotkania pedagogów, dyrektora ze specjalistą do spraw nieletnich

- informowanie Policji o zdarzeniach występujących na terenie szkoły, mających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia uczniów oraz przejawach demoralizacji, dyskryminacji
- współpraca w rozwiązywaniu trudnych sytuacji mających miejsce w szkole i poza nią
- organizowanie spotkań z zakresu profilaktyki dla uczniów i rodziców z udziałem specjalisty do spraw nieletnich
- zgodnie z procedurami i metodami postępowania współpraca szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością, dyskryminacją i demoralizacją, a w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.

Współpraca ze służbą zdrowia:

- zatrudniona w szkole pielęgniarka szkolna udziela pomocy w przypadkach nagłych zachorowań, zatruc, złego samopoczucia, urazów
- podejmuje działania o charakterze profilaktycznym i informacyjnym, dotyczące zagrożeń uzależnieniami
- informuje o zachowaniach ryzykownych i zachowaniach bezpiecznych,
- współpraca z pedagogiem szkolnym
- w przypadku nieobecności na terenie szkoły pielęgniarki, w razie konieczności dyrektor, pedagog lub nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe.

10. Współpraca z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży.

Poza współpracą z Komisariatem Policji III w Kielcach (dzielnicowy i specjaliści do spraw nieletnich) szkoła korzysta w realizacji swych statutowych funkcji ze wsparcia m.in.:

- Sądu Rodzinnego i Nieletnich (kuratorzy zawodowi i kuratorzy społeczni)
- Miejskiego Zespołu Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Kielcach
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie lub Gminnego Ośrodka Pomocy Rodzinie
- Świętokrzyskiego Centrum Profilaktyki i Edukacji
- Poradni Zdrowia Psychicznego
- Stowarzyszeń prowadzących zajęcia warsztatowe dla młodzieży, rodziców, nauczycieli
- Samorządowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli
- Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

11. Wspieranie uczniów zagrożonych uzależnieniem i demoralizacją, rozwijanie ich poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne.

W ramach opieki psychologiczno – pedagogicznej uczniowie mają możliwość korzystania z pomocy nauczycieli, wychowawcy, pedagoga szkolnego w celu rozwiązywania osobistych i rodzinnych problemów. Organizacja pracy szkoły zapewnia uczniom możliwość zaspokajania potrzeb psychicznych, społecznych, a także rozwój umiejętności i zainteresowań. Wobec tych osób, u których zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków

uzależniających oraz wobec uczniów, o których wiemy, że sporadycznie używają środków uzależniających, zagrożonych niedostosowaniem społecznym realizowane są następujące zadania z zakresu profilaktyki:

- rozpoznanie problemu, w tym diagnoza sytuacji rodzinnej i szkolnej ucznia oraz jej monitorowanie
- indywidualne rozmowy z uczniami, opieka specjalistów szkolnych, organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- spotkania i zajęcia o charakterze profilaktycznym i opiekuńczo - wychowawczym, budowanie poczucia własnej wartości poprzez wsparcie indywidualne uczniów i rozwijanie umiejętności psychospołecznych poprzez udział w zajęciach socjoterapeutycznych
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych zapewniających uczniom możliwość rozwoju zainteresowań i aktywnego spędzania wolnego czasu, w tym związanych z realizacją pomocy psychologiczno – pedagogicznej, również akcje profilaktyczne, konkursy, koła zainteresowań czy zajęcia sportowe
- organizacja zajęć warsztatowych prowadzonych przez specjalistów szkolnych oraz specjalistów z instytucji współpracujących ze szkołą (w zależności od potrzeb)
- motywowanie do podejmowania form aktywności alternatywnych do wszelkiego rodzaju zachowań, mających związek z uzależnieniami lub demoralizacją
- współpraca z rodzicami w zakresie wymiany informacji, poradnictwo i konsultacje oraz udzielanie wsparcia rodzicom
- przekazywanie informacji dotyczących dostępnych form pomocy specjalistycznej
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi szkołę i rodzinę
- udzielanie rodzinom uczniów wsparcia materialnego
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów z rówieśnikami (prowadzenie mediacji szkolnych i działań interwencyjnych wobec uczniów – współpraca nauczycieli, dyrekcji i specjalistów szkolnych)
- organizowanie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

12. Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniami.

Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli uwzględnia tematykę profilaktyki uzależnień i odbywa się zgodnie z potrzebami szkoły oraz wewnątrzszkolnym systemem doskonalenia zawodowego. Zasadniczym celem podejmowanych w tym zakresie działań jest przygotowanie nauczycieli do realizacji zadań wynikających ze Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.

13. Dokonywanie systematycznej oceny podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.

Członkowie Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach systematycznie dokonują oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych poprzez:

- ewaluację skuteczności realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- modyfikację Statutu Szkoły, Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- sporządzanie sprawozdań rocznych przez wychowawców poszczególnych klas i pedagoga szkolnego
- okresową analizę sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń zawartą w sprawozdaniach sporządzonych przez pedagoga
- pracę nad analizą bieżącej sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń w zespole wychowawczym składającym się z wychowawców i nauczycieli uczących w poszczególnych oddziałach
- wyznaczanie kierunków dalszej pracy profilaktycznej oraz określanie zagadnień i zjawisk wymagających szczególnej uwagi
- pracę w zespołach do spraw udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- współpracę nauczycieli i wychowawców mającą na celu planowanie kroków zaradczych oraz rozwiązywanie bieżących problemów związanych z nieprawidłowym zachowaniem uczniów
- analizę postaw poszczególnych uczniów przy wystawianiu ocen zachowania.